

אָדָם, וְאִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת קְרוּיִין אָדָם.

דְּתַנְיָא, אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, בֵּינּוּן דְּבַר נֶשׁ יִשְׂרָאֵל
 אֲתַגְזֹר, עָאֵל בְּבֵרִית דְּגִזְר קִדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא בְּאַבְרָהָם, דְּכַתִּיב (בראשית כד) וַיִּיְבֶרֶךְ אֶת אַבְרָהָם
 בְּכָל. וְכַתִּיב (מִיכָה ז) חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וְשָׂאֲרֵי לְמִיעָאֵל
 בְּהָאֵי אֲתֵר. (נ"א אָדָם) בֵּינּוּן דְּזָכָה לְקַיִמָא פְּקוּדֵי
 אוֹרֵייתָא, עָאֵל בֵּיהּ בְּהָאֵי אָדָם, (נ"א אֲתֵר) וְאֲתַדְבַּק
 בְּגוּפָא דְּמַלְפָּא, וּכְדִין אֲקַרֵי אָדָם.

וְזַרְעָא דִּישְׂרָאֵל אֲקָרוּן אָדָם. תָּא חֲזִי, כְּתִיב בֵּיהּ
 בְּיִשְׁמַעְאֵל, (בראשית טז) וְהוּא יִהְיֶה פְּרָא אָדָם.
 פְּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם. פְּרָא אָדָם, מְשׁוּם דְּאֲתַגְזֹר.
 וְשִׁירוּתָא דְּאָדָם הָזֶה בֵּיהּ, דְּכַתִּיב, (בראשית יז)
 וַיִּשְׁמַעְאֵל בְּנֹו בֶן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהַמּוֹלוֹ אֶת
 בְּשַׁר עֶרְלָתוֹ, בֵּינּוּן דְּאֲתַגְזֹר, עָאֵל בְּהָאֵי שִׁירוּתָא,

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

אָדָם, וְאִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת קְרוּיִים
 אָדָם.
 וְשִׁנְיֵנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּינּוּן שְׁאָדָם
 מִישְׂרָאֵל נְמוּל, נִכְנָס לְבֵרִית שְׁגִזְר
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם אַבְרָהָם, שְׁכַתוּב
 (בראשית כד) וְהִ' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל.
 וְכַתוּב (מִיכָה ז) חֶסֶד לְאַבְרָהָם. וְהִתְחִיל
 לְהַכְנִס לְמָקוֹם הַזֶּה. (אָדָם) בֵּינּוּן שְׁזָכָה
 לְקַיִם מַצּוֹת הַתּוֹרָה, נִכְנָס לְאָדָם (לְמָקוֹם)
 וּנְדַבַּק בְּגוּף הַמַּלְאָךְ, וְאִזּוּ נִקְרָא אָדָם.
 וְזַרְעֵ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ אָדָם. בַּא וְרָאָה,
 כְּתוּב בְּיִשְׁמַעְאֵל וְהוּא יִהְיֶה פְּרָא אָדָם.
 פְּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם. פְּרָא אָדָם, מְשׁוּם
 שְׁנַמּוּל, וְרָאשִׁיתוֹ שֶׁל אָדָם הִיָּה בּוֹ,
 שְׁכַתוּב (בראשית ז) וַיִּשְׁמַעְאֵל בְּנֹו בֶן שְׁלֹשׁ
 עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהַמּוֹלוֹ אֶת בְּשַׁר עֶרְלָתוֹ.

דְּאֶקְרִי כָּל. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית טז) וְהוּא יְהִיָּה
פְּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם. יְדוּ בְּכָל, יְדוּ בְּכָל וְדָאֵי,
וְלֹא יִתִּיר, מְשׁוּם דְּלֹא קִבִּיל פְּקוּדֵי אֲוִרֵיִתָּא.
שִׁירוּתָא הָוָה בֵּיהּ, בְּגִין דְּאִתְגַּזַּר, וְלֹא אֲשֶׁתְּלִים
בְּפְקוּדֵי אֲוִרֵיִתָּא. אֲבָל זְרַע יִשְׂרָאֵל, דְּאֲשֶׁתְּלִימוֹ
בְּכֹלָא, אֶקְרוּן אָדָם מִמֶּשׁ, וּכְתִיב (דברים לב) כִּי חֵלֶק
יְיָ עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגִין דָּא, כָּל פְּרַצוּפִין שָׂרוּ, פִּר
מִפְּרַצוּפָא דְאָדָם. ר' יִצְחָק אָמַר, כִּד
אִתְעַבַּד, אִתְחַזֵּי דְגְלִיפָא גּוֹ גְלִיפִין דְּאֲשֶׁלְמוּתָא.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הִינְנוּ דְאֶמְרֵי אִינְשֵׁי קִיטְרוּי
בְּזִיקָא, בְּטַפְסָא שְׂכִיחֵי.

רַבִּי יְהוּדָה הָוָה אָזִיל מִקְפּוּטְקִיָּא לְלוּד, לְמַחְמֵי
לְרַבִּי שְׂמַעוֹן, דְּהָוָה תַּמָּן, וְהָוָה רַבִּי חֲזִיקָה

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מְשׁוּם כְּדָּ כָּל פְּרַצוּפִים
מִתְרִים, פִּרְט לְפְרַצוּף אָדָם. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, בְּשִׁנְעֵשָׁה, נִרְאָה שְׂחָקוֹק תּוֹךְ
הַחֲקִיקוֹת שֶׁל הַשְּׁלֵמוֹת. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, הִינְנוּ מַה שְּׂאֲנָשִׁים אוֹמְרִים,
קִשְׁרֵינוּ בְּרוּחַ מְצוּיִים בְּצוּרָה.
רַבִּי יְהוּדָה הָיָה הוֹלֵךְ מִקְפּוּטְקִיָּא לְלוּד

בִּין שְׁנַמּוּל גִּבְנִים לְרֵאשִׁית הַזֹּאת
שְׁנַקְרָאת כָּל. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וְהוּא יְהִיָּה
פְּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם. יְדוּ בְּכָל, יְדוּ בְּכָל
וְדָאֵי - וְלֹא יוֹתֵר, מְשׁוּם שְׁלֹא קִבִּיל
מְצוּוֹת הַתּוֹרָה. רֵאשִׁית הָיְתָה בּוֹ מְשׁוּם
שְׁנַמּוּל, וְלֹא הִשְׁתַּלֵּם בְּמְצוּוֹת הַתּוֹרָה.
אֲבָל זְרַע יִשְׂרָאֵל שְׁנַשְׁלָמוּ בְּכָל, נִקְרָאוּ
אָדָם מִמֶּשׁ, וּכְתוּב (דברים לב) כִּי חֵלֶק הוֹ

אָזִיל עֲמִיּוֹה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְר' חֲזַקְיָה, הָא
 דְּתַנִּינָן, קָמִי ר' שְׁמַעוֹן, וְהוּא יְהִיָּה (דף 91 ע"ב) פְּרָא
 אָדָם, וְדָאֵי בְּךָ הוּא. וְדָא הוּא בְּרִירָא דְמַלְתָּה.
 סוּפִיָּה דְקָרָא דְכְּתִיב, וְעַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ יִשְׁכֹּן. מַהוּ
 וְעַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ יִשְׁכֹּן.

אָמַר לִיָּה, לָא שְׁמַעְנָא, וְלָא אִימָא. דְּהָא
 אוֹלִיפְנָא, כְּתִיב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר
 שָׁם מֹשֶׁה. אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה, אַתָּה יָכוֹל לֹאמֹר. דְּלָא
 שָׁם מֹשֶׁה, אִי אַתָּה יָכוֹל לֹאמֹר.

פְּתַח ר' יְהוּדָה וְאָמַר, (דברים ל) כִּי הוּא חֲיִיד וְאַרְךָ
 יָמֶיךָ. מָאן דְּזָכִי בְּאוֹרֵיָתָא, וְלָא אֶתְפְּרַשׁ
 מִינָהּ, זָכִי לְתַרִּין חֲיִין, חַד בְּעֵלְמָא דִּין, וְחַד בְּעֵלְמָא
 דְּאֵתִי. דְּכְּתִיב חֲיִיד, תְּרִי. וְכָל מָאן דִּיתְפְּרַשׁ מִינָהּ,
 כְּמָאן דְּמִתְפְּרַשׁ מִן חֲיִי, וּמָאן דְּמִתְפְּרַשׁ מִר' שְׁמַעוֹן,
 כְּאִילוּ מִתְפְּרַשׁ מִכְּלָא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

לְמַדְנֹנ, כְּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר
 שָׁם מֹשֶׁה. אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה – אַתָּה יָכוֹל
 לֹאמֹר. אֲבָל שְׁלָא שָׁם מֹשֶׁה – אֵינְךָ יָכוֹל
 לֹאמֹר.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (שם) כִּי הוּא
 חֲיִיד וְאַרְךָ יָמֶיךָ. מִי שְׁזוֹכָה בְּתוֹרָה וְלָא
 נִפְרָד מִמֶּנָּה, זוֹכָה לְשְׁנֵי חֲיִים – אֶחָד
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֶחָד בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁכַתוּב

לְרֵאוֹת אֵת רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁהִיָּה שָׁם, וְהִיָּה
 רַבִּי חֲזַקְיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה
 לְרַבִּי חֲזַקְיָה, זֶה שְׁשָׁנִינוּ לְפָנֵי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן וְהוּא יְהִיָּה פְּרָא אָדָם – וְדָאֵי כְּךָ
 הוּא. וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר – סוּף הַפְּסוּקָה,
 שְׁכַתוּב וְעַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ יִשְׁכֹּן. מַה זֶה
 וְעַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ יִשְׁכֹּן?

אָמַר לוֹ, לָא שְׁמַעְתִּי וְלָא אָמַר, שְׁהִיָּה

וְיָמָּה בְּהָאֵי קָרָא דְאִיהוּ פְּתַח פְּתַחָא, לָא יְכִילְנָא
 לְמִיעָאֵל בְּהַ. פְּתַנְמִי אֲוֵרִייתָא דְסְתִימִין, עַל
 אַחַת בְּמָה וְכַמְהָ. וְוִי לְדָרָא, דְר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי
 יִסְתְּלִיק מִנִּיהָ. דְכַד אָנֹן קִימִין קָמִי דְר' שְׁמַעוֹן,
 מִבּוּעֵין דְלָבָא פְּתִיחִין לְכָל עֵיבָר, וְכֹלָא מְתַגְלִיא.
 וְכַד אַתְפְּרִשְׁנָא מִנִּיהָ. לָא יִדְעָנָא מִיָּדִי, וְכָל
 מִבּוּעֵין סְתִימִין.

אָמַר ר' חֲזַקְיָה, הֵינֵנו דְכָתִיב, (במדבר יא) וַיֹּאצֵּל מִן
 הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שִׁבְעִים אִישׁ
 הַזְקֵנִים, כְּבוֹצֵינָא דָא, דְנִתְהַרִין מִנִּיהָ כַּמְהָ בּוּצֵינִין,
 וְהוּא בְקִיּוּמִיהָ שְׁכִיחַ. כְּדָ ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי,
 מְאִירֵי דְבוּצֵינִין, הוּא נִתְהַר לְכָלָא, וְנִתְהַרָא לָא אֲעֵדֵי
 מִנִּיהָ, וְאַשְׁתַּכַּח בְּקִיּוּמִיהָ. אֲזִלוּ עַד דְמָטוּ לְגַבִּיהָ.

לשון הקודש

יודעים דְבָר, וְכָל הַמַּעֲנִינֹת נִסְתָּמִים.
 אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הֵינֵנו שְׁכָתוּב (במדבר יא)
 וַיֹּאצֵּל מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל
 שִׁבְעִים אִישׁ הַזְקֵנִים. כַּמְנֹרָה הוּוּ
 שְׁמַאִירִים מִמְנָה כַּמְהָ מְנֹרֹת, וְהוּא
 מְצוּיָה בְקִיּוּמָה. כְּדָ רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר
 יוֹחָאֵי בְעַל הַמְנֹרֹת הוּוּ מְאִיר לְכָל,
 וְהָאִיר לָא זֶן מְמַנּוּ וְנִמְצָא בְקִיּוּמוֹ. הֲלָכוּ
 עַד שְׁהֲגִיעוּ אֵלָיו.

חֲזַקְיָה, שְׁנַיִם. וְכָל מִי שְׁנַפְרָד מִמְנָה, כְּמִי
 שְׁנַפְרָד מִן הַחַיִּים, וְמִי שְׁנַפְרָד מִרַבִּי
 שְׁמַעוֹן, כְּאֵלוֹ נִפְרָד מִהַכֹּל.
 וְיָמָּה בְּפִסּוּק הַזֶּה שְׁהוּא פּוֹתַח פְּתַח לָא
 יְכִלְנּוּ לְהַכְנִס אֵלָיו – דְבָרֵי תוֹרָה
 הַנִּסְתָּרִים עַל אַחַת כַּמְהָ וְכַמְהָ. אוּי
 לְדוֹר שְׂרָפִי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי יִסְתְּלִיק
 מִמְּנוּ. שְׁבִשְׂאָנּוּ עוֹמְדִים לְפָנָי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, מַעֲנִינֹת הַלֵּב פְּתוּחִים לְכָל עֵבֶר
 וְהַכֹּל מְתַגְלִיהָ. וְכַשְׁנַפְרָדִים מִמְּנוּ, לָא

כִּד מָטוּ גַבְיָהּ, אֲשַׁבְּחוּהוּ, דִּהְוָה יְתִיב וְלַעֲי
 בְּאוֹרֵייתָא, וְהוּוּ אָמַר, (תהלים קב) תִּפְלָה לְעֵנִי
 כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפֹּךְ שִׁיחוֹ. כָּל צְלוֹתָא
 דְיִשְׂרָאֵל צְלוֹתָא, וְצְלוֹתָא דְעֵנִי עֲלָא מְכֻלְהוּ. מָאִי
 טַעְמָא. מְשׁוּם דִּהָאִי סְלִקָא עַד כְּרִסֵי יְקָרָא
 דְמִלְכָא, וְאֲתַעֲטֵר בְּרִישֵׁיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ
 מְשַׁתַּבַּח (נ"א מִתַּעֲטֵף) בְּהָיָא צְלוֹתָא וְדָאִי. תִּפְלָה
 דְעֵנִי, תִּפְלָה אֶקְרִי.

כִּי יַעֲטֹף. עֲטוּפָא דָא, לָאו עֲטוּפָא דְכֶסֶף הוּוּ,
 דִּהָא לִית לֵיהּ. אֶלָּא, בְּתִיב הָכָא כִּי יַעֲטֹף.
 וּכְתִיב הָתָם, (איכה ב) הָעֲטוּפִים בְּרַעַב. וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפֹּךְ
 שִׁיחוֹ, דִּיִּקְבַּל קַמִּי מְאֲרִיָּה, וְדָא נִיחָא לֵיהּ קַמִּי
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ, מְשׁוּם דְעֲלָמָא מִתְקַיְמָא בֵּיהּ,
 כִּד לָא אֲשַׁתְּכַחוּ שְׂאֵר קַיְיִמֵי עֲלָמָא בְּעֲלָמָא. וְוִי
 לְמָאן דִּהָהוּוּ מְסַכְנָא יְקַבַּל עֲלוּהִי לְמְאֲרִיָּה, מְשׁוּם

לשון הקודש

וְדָאִי, תִּפְלַת הָעֵנִי נִקְרָאת תִּפְלָה.
 כִּי יַעֲטֹף. עֲטוּף זֶה אֵינוֹ עֲטוּף שֶׁל כֶּסֶף,
 שֶׁהָרִי אֵין לוֹ. אֶלָּא כְּתוּב כָּאֵן כִּי יַעֲטֹף,
 וְכְתוּב שֵׁם (איכה ב) הָעֲטוּפִים בְּרַעַב. וְלִפְנֵי
 ה' יִשְׁפֹּךְ שִׁיחוֹ, שֶׁקוֹבֵל לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ. וְזֶה
 נוֹחַ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּוּ, מְשׁוּם
 שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בּוֹ כְּשֶׁלֹּא נִמְצְאִים
 שְׂאֵר מְקַיְיִמֵי הָעוֹלָם בְּעוֹלָם. אוֹי לְמִי

כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, מְצֻאָהוּ שֶׁהִיָּה יוֹשֵׁב
 וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, וְהִיָּה אוֹמֵר (תהלים קב)
 תִּפְלָה לְעֵנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ
 שִׁיחוֹ. כָּל תִּפְלַת יִשְׂרָאֵל הִיא תִּפְלָה,
 וְתִפְלַת הָעֵנִי עֲלִיוֹנָה מְכֻלָּם. מָה הַטַּעַם?
 מְשׁוּם שֶׁזוֹ עוֹלָה עַד כֶּסֶף הַכְּבוֹד שֶׁל
 הַמֶּלֶךְ וּמִתַּעֲטֵרֵת בְּרָאשׁוֹ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּוּ מְשַׁתַּבַּח (מִתַּעֲטֵף) בְּאוֹתָהּ תִּפְלָה

דְּמִסְכָּנָא קָרִיב לְמִלְכָּא יִתִּיר מִכְּלָהוּ, דְּכִתִּיב, (שמות) כב) וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי תַעֲזֹב אֹנִי.

וְלִשְׂאֵר בְּנֵי עֲלְמָא, זְמַנִּין דְּשָׁמַע, זְמַנִּין דְּלֹא שָׁמַע. מָאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּדִיּוּרִיָּה

דְּמִלְכָּא בְּחַיֵּי מָאִי תְּבִירִי, דְּכִתִּיב, (ישעיה נז) וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְלָ רִוַּח. וְכִתִּיב (תהלים לד) קָרוֹב יְיָ לְנַשְׁפְּרֵי לֵב. (תהלים נא) לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְּכָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.

מִכָּאֵן תַּיִנָּן, מָאֵן דְּנִזְיָף בְּמִסְכָּנָא, נְזִיף בְּשִׁכְנִיתָא, דְּכִתִּיב וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְלָ רִוַּח. וְכִתִּיב (משלי כב)

כִּי יִי יָרִיב רִיבָם וְגו'. בְּנִין דְּאַפּוֹטְרוֹפָא דְּלָהוֹן תִּקּוּפָא, וְשִׁלִּיטָא עַל כֻּלָּא, דְּלֹא אֲצַטְרִיךְ סַחְדִי, וְלֹא אֲצַטְרִיךְ לְדִינָא אַחְרָא, וְלֹא נָטִיל מִשְׁכּוֹנָא, כְּשִׂאֵר דִּינָא. וְמָה מִשְׁכּוֹנָא נָטִיל, נִשְׁמַתִּין דְּבַר נֶשׁ, דְּכִתִּיב וְקָבַע אֶת קוֹבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ.

לשון הקודש

לֵב. (שם נה) לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְּכָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.

מִכָּאֵן שְׁנִינּוּ, מִי שְׁנִזְיָף בְּעַנֵּי - נִזְיָף בְּשִׁכְנִינָה, שְׁכִתּוּב וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְלָ רִוַּח, וְכִתּוּב (משלי כב) כִּי ה' יָרִיב רִיבָם וְגו'. מִשּׁוּם שְׁהַאפּוֹטְרוֹפּוֹס שְׁלָהֶם חֲזֵק וְשׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, שְׁלֹא צְרִיךְ עֲדִים וְלֹא צְרִיךְ דִּין אַחַר, וְלֹא נָטִיל מִשְׁכּוֹן כְּשִׂאֵר הַדִּנָּיִם. וְאִיזְנָה מִשְׁכּוֹן נִטְלָה? נִשְׁמָתוֹ בְּנֵי אָדָם,

שְׁאִוְתוֹ הָעַנֵּי יִקְבַּל עֲלָיו לְרַבּוֹנוֹ, מִשּׁוּם שְׁהָעַנֵּי קָרוֹב לְמַלְכָּה יוֹתֵר מִכָּלֶם, שְׁכִתּוּב (שמות כב) וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי תַעֲזֹב אֹנִי.

וְלִשְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם - לְפַעְמִים שְׁשׁוּמַע וְלְפַעְמִים שְׁלֹא שׁוּמַע. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁדִיּוֹר הַמַּלְכָּה הוּא בְּכָלִים הַשְּׁבִוּרִים הַלָּלוּ, שְׁכִתּוּב (ישעיה נז) וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְלָ רִוַּח. וְכִתּוּב (תהלים לד) קָרוֹב ה' לְנַשְׁפְּרֵי

תוֹ אָמַר תְּפִלָּה לְעֵנִי, כָּל אֶתֶר דְּאַקְרִי תְּפִלָּה,
 מְלָה עֲלָאָה הִיא, דְּהִיא סְלָקָא לְאַתֶּר (דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אֱמֵר) עֲלָאָה. תְּפִלָּה דְּרִישָׁא, אֵינּוֹן תְּפִלֵּי
 דְּמִלְכָּא, דְּאַנְח לְהוּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶסְחָר רִישִׁיה, וְחָמָא לְר' יְהוּדָה וְלְר'
 חֲזַקְיָה, דְּמָטוּ גַבִּיה. בְּתֵר דְּסִיִּים אֶסְתַּכֵּל בְּהוּ.
 אָמַר לְהוּ, סִימָא הָזָה לְכוּ וְאַתְאַבִּיד מִנֵּיכוּ. אָמְרוּ
 לִיה, וְדַאי דְּפִתְחָא עֲלָאָה פִּתַח מוֹר, וְלֹא יִכְלִינָא
 לְמִיעָאֵל בְּה.

אָמַר, מָאי הִיא. אָמְרוּ לִיה, (בְּרַאשִׁית טז) וְהוּא יְהִיה
 פְּרָא אָדָם, וְסִיפִיה דְּקָרָא בְּעֵינָא לְמַנְדַּע,
 דְּכִתִּיב וְעַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ יִשְׁכַּוֵּן, מַהוּ עַל פְּנֵי כָּל
 אַחֲיוּ. דְּהֵא בְּרִירָא דְּכוּלִּיהּ קָרָא יְדַעְנָא, וְהֵא לָא
 יְדַעְנָא, דְּסִיפִיה דְּקָרָא, לָא אֶתְחַזֵּי כְּרִישִׁיה.

לְשׁוֹן הַקּוּדֻשׁ

אֶחָר שְׁפִימ, הֶסְתַּכֵּל בְּהֶם. אָמַר לְהֶם,
 אוֹצֵר הִיָּה לְכֶם וְאֶבֶד מִכֶּם. אָמְרוּ לוֹ,
 וְדַאי שְׁפַתְתָּ עֲלֵינוּן פִּתַח מוֹרְנָנ, וְלֹא
 יִכְלָנוּ לְהַכְנִים בּוֹ.

אָמַר, מַה הוּא? אָמְרוּ לוֹ, (בְּרַאשִׁית טז) וְהוּא
 יְהִיה פְּרָא אָדָם. וְסוּף הֶפְסוּק אָנּוּ רּוֹצִים
 לְדַעַת, שְׁכַתּוּב וְעַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ יִשְׁכַּוֵּן.
 מַה זֶה עַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ? שְׁהֲרֵי בְּרוּר שֶׁל

שְׁכַתּוּב וְקִבַּע אֶת קִבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ.
 עוֹד אָמַר, תְּפִלָּה לְעֵנִי - כָּל מְקוֹם
 שְׁנִקְרָא תְּפִלָּה, דְּבַר עֲלִיוֹן הוּא, שֶׁהוּא
 עוֹלָה לְמְקוֹם (שְׁתַּקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא) עֲלִיוֹן. תְּפִלַּת
 הַרְאֵשׁ הֵן הַתְּפִלִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ שְׁמַנִּית
 אוֹתָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן סוֹכֵב רֵאשׁוּ, וְרֵאָה אֶת רַבִּי
 יְהוּדָה וְאֶת רַבִּי חֲזַקְיָה שֶׁהִנִּיעוּ אֵלָיו.

אָמַר לוֹן, תֵּיכּוֹן, כִּלָּא חַד מְלָה הִיא, וּבְחַד דְּרֻגָא
 סְלָקָא. תָּאנָא, כַּמָּה פָּנִים לְפָנִים, אִית לִיה
 לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. פָּנִים דְּנִהְרִין. פָּנִים דְּלָא
 נִהְרִין. פָּנִים תְּתַאֲיִן. פָּנִים ^(דף ע"ו ע"א) רְחִיקִין. פָּנִים
 קְרִיבִין. פָּנִים דְּלֵגוּ. פָּנִים דְּלִבְר. פָּנִים דִּימִינָא.
 פָּנִים דְּשִׁמְאֵלָא.

תָּא חַזִי, זַפְּאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל קָמִיה דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא, דְּאַחִידֵן בְּאַנְפִין עֲלָאִין דְּמִלְכָּא. בְּאֵינּוֹן
 פָּנִים דְּהוּא וְשְׁמִיה אַחִידֵן בְּהוּ, וְאֵינּוֹן וְשְׁמִיה חַד
 הוּא. וְשָׂאָר עַמִּין אַחִידֵן בְּאֵינּוֹן פָּנִים רְחִיקִין,
 בְּאֵינּוֹן פָּנִים תְּתַאֲיִן. וּבְגֵינִי כִּד אֵינּוֹן רְחִיקִין מְגוּפָא
 דְּמִלְכָּא, דְּהָא חֲמִינָא כָּל אֵינּוֹן דְּמַצְרִים, קְרִיבִין
 דִּישְׁמַעְאֵל, כַּמָּה אַחִין וְקְרִיבִין הוּוּ לִיה, וּכְלָחוּ הוּוּ
 בְּאַנְפִין תְּתַאֲיִן, בְּאֵינּוֹן פָּנִים רְחִיקִין.

לשון הקודש

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂאֲחֻזִים בְּפָנִים
 הָעֲלִיזִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ בְּאוֹתָם פָּנִים שֶׁהוּא
 וְשִׁמוֹ אֲחֻזִים בָּהֶם, וְהֵם וְשִׁמוֹ אֶחָד הוּא,
 וְשָׂאָר הָעַמִּים אֲחֻזִים בְּאוֹתָם פָּנִים
 רְחִיקִים, בְּאוֹתָם פָּנִים תַּחְתּוֹנִים, וְלִכְּן
 הֵם רְחֻקִים מְגוּפֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֵרִי רְאִינוּ
 כָּל אוֹתָם שֶׁל מַצְרַיִם, קְרִיבֵי יִשְׁמַעְאֵל,
 כְּמוֹ אַחִים וְקְרִיבִים הָיוּ לוֹ, וְכֻלָּם הָיוּ
 בְּפָנִים תַּחְתּוֹנִים וּבְאוֹתָם פָּנִים רְחֻקִים.

כָּל הַפְּסוּק יִדְעֵנוּ, וְאֵת זֶה לֹא יִדְעֵנוּ,
 שְׁסוּף הַכְּתוּב לֹא נִרְאָה כְּרֵאשׁוֹ.
 אָמַר לָהֶם, תֵּיכּוֹם, הַכֹּל הוּא דְּבַר אֶחָד,
 וּבְדִרְגָה אַחַת עוֹלָה. שְׁנִינּוּ, כַּמָּה פָּנִים
 לְפָנִים יֵשׁ לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: פָּנִים
 הַמְּאִירִים. פָּנִים שְׁלֹא מְאִירִים. פָּנִים
 תַּחְתּוֹנִים. פָּנִים רְחֻקִים. פָּנִים קְרִיבִים.
 פָּנִים שְׁלֵפָּנִים. פָּנִים שְׁלַחוּץ. פָּנִים שֶׁל
 יְמִין. פָּנִים שֶׁל שְׁמָאל.
 כֵּן וְרֵאָה, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי

וּבְגִינִיהָ דְאַבְרָהָם, כִּד אֶתְגַּזֵּר יִשְׁמָעֵאל, זָכָה,
 דְּשֵׁנֵי מְדוּרֵיהָ וְחוֹלְקִיהָ בְּאַתֵּר דְּשִׁלְטָא
 עַל כָּל אֵינּוֹן פְּנִים רְחִיקִין וְתַתְּאִין, עַל כָּל אֵינּוֹן
 פְּנִים דְּשָׂאֵר עַמּוּן. הָדָא הוּא דְכְּתִיב יְדוּ בְּכָל,
 וּבְגִינֵי כֶּךָ עַל פְּנֵי כָּל אַחֵיו יִשְׁכּוּן, כְּלוּמַר, יִשְׁנֵי
 מְדוּרֵיהָ וְחוֹלְקִיהָ לְעֵילָא מְכֻלְהוּ, דְּכְּתִיב יְדוּ בְּכָל,
 דְּשִׁלְטָא עַל כָּל שָׂאֵר פְּנִים דְּלַתְתָּא. וּבְגִין כֶּךָ עַל
 פְּנֵי כָּל אַחֵיו וְדָאֵי, דְּלֹא זָכוּ כְּוֹנֵתִיהָ.

אֲתוּ רַבֵּי יְהוּדָה וְר' חֲזַקְיָה, וְנִשְׁקוּ יְדוּי. אָמַר רַבֵּי
 יְהוּדָה, הֵינּוּ דְאָמְרֵי אֵינְשֵׁי, חֲמָרָא בְּדַרְדֵּיא,
 וְנִבְיָעָא דְבִירָא, בְּקִטְרָא דְקִיזְרָא אֲתַעְטָר. וְוִי
 לְעֵלְמָא, כִּד יִסְתַּלַּק מִרְ מֵינְיָה. וְוִי לְדָרָא, דִּיתַעְרַע
 בְּהָהוּא זְמַנָּא. זַכָּאָה דָּרָא דְאֶשְׁתְּמוּדְעוֹן לִיָּה לְמַר.
 זַכָּאָה דָּרָא דְאִיהוּ שְׂרִי בְּגִינִיהָ.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

זְכוּ כְמוֹתוֹ.

כָּאֵו רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי חֲזַקְיָה וְנִשְׁקוּ יְדוּי.
 אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, הֵינּוּ מַה שְּׂאֲנָשִׁים
 אוֹמְרִים, זֵין בְּשִׁמְרֵינוּ וְנִבְיָעַת הַבְּאֵר,
 בְּקִשָּׁר שֶׁל קִימָא מִתַּעְטָר. אוּי לְעוֹלָם
 בְּשִׁיסְתַּלַּק מִפְּנֵי מוֹרְנוֹ אוּי לְדוֹר בְּשִׁנְיָה
 יֶאֱרַע בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן! אֲשֶׁרֵי הַדּוֹר
 שְׂמִכְרִים אֶת מוֹרְנוֹ אֲשֶׁרֵי הַדּוֹר שֶׁהוּא
 שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ!

וּבְגִלְל אַבְרָהָם, בְּשִׁנְמוֹל יִשְׁמָעֵאל, זָכָה
 שְׁשָׁם מְדוּרוֹ וְחֻלְקוֹ בְּמָקוֹם שְׁשׁוֹלֵט עַל
 כָּל אוֹתָם פְּנִים רְחוּקִים וְתַתְּחוּנָנִים, עַל
 כָּל אוֹתָם פְּנִים שֶׁל שָׂאֵר הָעַמּוּם. זְהוּ
 שְׁכַתּוֹב יְדוּ בְּכָל. וּמִשׁוּם כֶּךָ עַל פְּנֵי כָּל
 אַחֵיו יִשְׁכּוּן. כְּלוּמַר, יָשִׁים מְדוּרוֹ וְחֻלְקוֹ
 לְמַעְלָה מְכֻלָּם, שְׁכַתּוֹב יְדוּ בְּכָל,
 שְׁשׁוֹלֵט עַל כָּל שָׂאֵר הַפְּנִים שְׁלֵמָטָה,
 וּמִשׁוּם כֶּךָ עַל פְּנֵי כָּל אַחֵיו וְדָאֵי, שְׁלֵא

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הָא תַנִּינָן, גִּיזְרָא כַד אֲתַגְזֵר,
 אֶקְרִי גַר צַדִּיק, וְלֹא יִתִּיר. וְהָכֵא אָמַר מִר
 יָדוּ בְּכַל. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּלְאֵי אֲתַקְשֵׁר בְּחַד.
 אֲבָל גִּיזְרָא תַנִּינָן. שְׂאֵנִי יִשְׁמַעְעָל, דְּלֹאוּ גִיזְרָא
 הוּא. פְּרִיָּה דְאַבְרָהָם הָוָה, פְּרִיָּה דְקַדִּישָׁא הָוָה.
 וְכַתִּיב בֵּיהּ בְּיִשְׁמַעְעָל, (בראשית יז) הִנֵּה בִּרְכָתִי אוֹתוֹ.
 כְּתִיב הָכֵא, בִּרְכָתִי אוֹתוֹ. וְכַתִּיב הָתָם, (בראשית כד) וַיִּזְּ
 בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכַל. וְעַל כֵּן כְּתִיב, יָדוּ בְּכַל.

וּבְגִינֵי כֵּן כְּתִיב, עַל פְּנֵי כָל אַחֵיו יִשְׁכּוֹן. דְּאִי
 שְׂאֵר קְרִיבֵי אֲתַגְזְרוּ (ס"א אֲתַגְזִיר) אֶקְרוֹן גִּירֵי
 צַדִּיק, וְלֹא יִתִּיר, וְהוּא יִתִּיר וְעֵלְאָה מִכְּלָהוּ. כָּל
 שְׂכֵן אֵינֹן דְּלֹא אֲתַגְזְרוּ, דְּקִיּוּמִין בְּאֵינֹן אֶפְיִן
 רְחִיקִין, בְּאֵינֹן אֶפְיִן תַּתְּאִין. וְאִיהוּ, מְדוּרִיָּה לְעֵילָא
 מִכָּל פְּנִים דִּידָהוּ, וּמִכָּל פְּנִים דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת

לשון הקודש

(כד) וְהוּא בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכַל. וְעַל כֵּן
 כְּתוּב יָדוּ בְּכַל.
 וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב עַל פְּנֵי כָל אַחֵיו
 יִשְׁכּוֹן. שְׂאֵם שְׂאֵר קְרוּבֵי נְמוּלוּ (הַתְּגִיר),
 נִקְרָאִים גַּרֵי צַדִּיק וְלֹא יוֹתֵר, וְהוּא יוֹתֵר
 וְעֵלְיוֹן מִכָּל. כָּל שְׂכֵן הֵם שְׂלֵא נְמוּלוּ
 שְׁעוּמְדִים בְּאוֹתָם פְּנִים רְחוּקִים, בְּאוֹתָם
 פְּנִים תַּחְתּוֹנִים. וְהוּא מְדוּרוֹ לְמַעְלָה

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הָרִי שְׁנֵינוּ, כְּשֵׁנֵר
 נְמוּל נִקְרָא גַר צַדִּיק, וְלֹא יוֹתֵר. וְכֵאן
 אָמַר מוֹרְנוּ יָדוּ בְּכַל. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 הַכֵּל נִקְשֵׁר בְּאַחַד. אֲבָל שְׁנֵינוּ שְׁחֵגַר,
 שׁוּגָה יִשְׁמַעְעָל, שְׂאֵינוּ גַר. בֵּן אַבְרָהָם
 הוּא הָיָה, בְּנוֹ שֶׁל קְדוּשַׁת הָיָה. וְכַתּוּב בּוֹ
 בְּיִשְׁמַעְעָל, (בראשית יז) הִנֵּה בִּרְכָתִי אִתּוֹ.
 כְּתוּב כֵּאן בִּרְכָתִי אִתּוֹ, וְכַתּוּב שָׁם (שם

בּוֹכָבִים וּמְזוֹלוֹת, הָדָא הוּא דְכִתְיִב, עַל פְּנֵי כָּל אַחֵיו
 יִשְׁכּוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין כִּדְ
 אַבְרָיו וְאָמַר, לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פְּנֵי,
 דְּדָא הוּא מְהִימְנוּתָא דִּילֵיהּ.

לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. (שמות כ) הָא
 אֲתָמַר. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל פְּרָצוּפִין
 שְׂרִי, בַּר מְפָרְצוּפָא דְאָדָם, דְּהָא הָא פְּרָצוּפָא
 שְׁלִיט בְּכֻלָּא.

דְּבַר אַחַר, לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. רַבִּי
 יִצְחָק פְּתַח, (קהלת ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא
 אֶת בְּשָׂרְךָ. כִּמְהָ אִית לִיה לְבַר נֶשׁ לְאַזְדַּחְרָא עַל
 פְּתַנְמֵי אֲוֵרֵיתָא, כִּמְהָ אִית לִיה לְאַזְדַּחְרָא דְלֹא
 יִטְעֵי בְּהוּ, וְלֹא יִפִּיק מֵאֲוֵרֵיתָא מַה דְלֹא יִדַּע, וְלֹא
 קַבִּיל מִרְבִּיָּה. דְּכָל מָאן דְּאָמַר בְּמִלֵּי דְאֲוֵרֵיתָא

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

מִתְרַיִם, פְּרַט לְפָרְצוּף אָדָם, שְׁחַרְי
 פְּרָצוּף זֶה שׁוֹלֵט בְּכָל.

דְּבַר אַחַר לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל וְכָל
 תְּמוּנָה – רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, אַל תִּתֵּן אֶת
 פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרְךָ. כִּמְהָ יֵשׁ לוֹ
 לְאָדָם לְהִזְהַר עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כִּמְהָ יֵשׁ
 לוֹ לְהִזְהַר שְׁלֵא יִטְעֵה בְּהֵם, וְשְׁלֵא יוֹצִיא
 מִהַתּוֹרָה מַה שְׁלֵא יוֹדַע וְלֹא קַבֵּל מִרְבּוֹ.

מִכָּל הַפְּנִיִם שְׁלָהֶם, וּמִכָּל הַפְּנִיִם שֶׁל
 עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמְזוֹלוֹת. זֶהוּ
 שְׁכֵתוֹב עַל פְּנֵי כָּל אַחֵיו יִשְׁכּוֹן. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, מִשּׁוּם כִּדְ הַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הַבְּרִיו וְאָמַר, לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים
 אַחֲרַיִם עַל פְּנֵי, שְׁזוּהֵי הָאֱמוּנָה שְׁלוֹ.

לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. הָרִי
 נִתְבָּאָר. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל הַפְּרָצוּפִים

מֵה דְלָא יָדַע, וְלֹא קָבִיל מִרְבִּיּוּת, עָלֶיהָ כְּתִיב לֹא
תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
זְמַן לְאַתְפָּרְעָא מֵיָהּ, בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, בְּזַמְנָא
דְּנִשְׁמַתִּיהָ בְּעֵינָא לְמִיעָאֵל לְדוּכְתָא, דְּחִינָן לָהּ לְבַר,
וְתִשְׁתַּצִּי מֵהֵהוּא אֲתָר דְּצָרִירָא בְּצָרוּרָא דְחַיִּי
דְשָׂאֵר נִשְׁמַתִּין.

(רבי יהודה אומר מהבא) בְּמָה דְתַנִּינָן, (קהלת ה) לָמָּה יִקְצַף
הָאֱלֹהִים עַל קוֹלְךָ. קוֹלְךָ: דָּא הוּא נִשְׁמַתִּיהָ
דְּבַר נֶשׁ. אָמַר רַבִּי חֲזִינָא, עַל דָּא כְּתִיב, כִּי יִי
אֱלֹהֶיךָ אֵל קִנְיָא. מָאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּקִנִּי לְשָׁמִיָּה
בְּכֻלָּא. אִי בְּגִין פְּרַצוּפִין מְקִנֵי לְשָׁמִיָּה, מִשּׁוּם
דְּמִשְׁקַר בְּשָׁמִיָּה. אִי מִשּׁוּם אֲזַרִּיתָא.

תַּנִּינָן, אֲזַרִּיתָא כְּלָא שְׂמָא קַדִּישָׁא הִיא, דְּלִית
לָךְ מִלָּה בְּאֲזַרִּיתָא דְלֹא כְּלִיל בְּשְׂמָא

לשון הקודש

(רבי יהודה אומר מכאן) כְּמוֹ שֶׁשְׁנִינּוּ, לָמָּה יִקְצַף
הָאֱלֹהִים עַל קוֹלְךָ. קוֹלְךָ - זוּהִי נִשְׁמַתוֹ
שֶׁל הָאָדָם. אָמַר רַבִּי חֲזִינָא, עַל זֶה כְּתוּב
כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קִנְיָא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שֶׁמְקַנְיָא לְשִׁמּוֹ בְּכָל. אִם מִשּׁוּם
הַפְּרַצוּפִים מְקַנְיָא לְשִׁמּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמִּשְׁקַר
בְּשִׁמּוֹ, אוּ מִשּׁוּם הַתּוֹרָה.
שְׁנִינּוּ, כָּל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קָדוֹשׁ,

שֶׁכָּל מִי שֶׁאֹמֵר דְּבָרֵי תּוֹרָה מֵה שְׁלֹא
יודע ולא קבל מרבו, עליו כתיב לא
תעשה לך פסל וכל תמונה. והקדוש
ברוך הוא עתיד להפרע ממנו בעולם
הבא, בזמן שנשמתו תרצה להכנס
למקומה, דוחים אותה החוצה, ותשמד
מאותו מקום שצוררה בצרור חיי שאר
הנשמות.

קְדִישָׁא. וּבְגִינֵי כַךְ, בְּעֵי לְאַזְדַּהְרָא, בְּגִין דְּלֹא יִטְעֵי
בְּשִׁמְיָה קְדִישָׁא, וְלֹא יִשְׁקֵר בֵּיהּ. וּמֵאֵן דְּמִשְׁקֵר
בְּמִלְבָּא עֲלָאָה, לָא עָאֲלִין לֵיהּ לְפַלְטָרוֹי דְּמִלְבָּא,
וְיִשְׁתַּצֵּי מֵעֲלָמָא דְּאָתֵי.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתִיב הֲכֹא לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פְּסָל
וְכָל תְּמוּנָה. וּכְתִיב הֲתָם, (דף פ"ג ע"ב) (שמות לד)

פְּסָל לָךְ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים. כְּלוּמַר, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ
פְּסָל, לָא תַעֲבִיד לָךְ אֲזַרְיִיתָא אַחֲרָא דְּלֹא יִדְעַת,
וְלֹא אָמַר לָךְ רַבָּךְ. מָאֵי טַעְמָא. כִּי אֲנָכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ
אֵל קָנָא, אָנָּא הוּא דְּזַמִּין לְאַתְפָּרְעָא מִינְךָ בְּעֲלָמָא
דְּאָתֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּנִשְׁמַתָּא בְּעֵיא לְמִיעָאֵל קַמָּאי,
כְּמָה זְמִינִין לְשַׁקְרָא בְּהּ, וְלַעֲיִלָּא לָהּ גּוֹ גִיְהֵנָם.

תַּנְיָא, אָמַר ר' יֶצְחָק, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ וְגו', דְּבַעֵי
בַר נָשׁ דְּלֹא לְשַׁקְרָא בְּשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא

לשון הקודש

תַּעֲשֶׂה לָךְ פְּסָל – לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ תּוֹרָה
אַחֲרַת שְׁלֹא יִדְעַת וְלֹא אָמַר לָךְ רַבָּךְ.
מָה הַטַּעַם? כִּי אֲנָכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא.
אֲנִי הוּא שַׁעֲתִיד לְהַפְרֵעַ מִמְּךָ בְּעוֹלָם
הַבָּא בְּשַׁעֲה שְׁחַנְשָׁמָה רוּצָה לְהַכְנִיס
לְפָנַי, כְּמָה מְזַמְנִים לְשַׁקֵּר בְּהּ וּלְהַכְנִיסָהּ
לְגִיְהֵנָם.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ
וְגו' – שְׁצַרְיָךְ הָאָדָם שְׁלֹא לְשַׁקֵּר בְּשִׁמּוֹ

שְׁאִין לָךְ דְּבַר בְּתוֹרָה שְׁלֹא כְּלוּל בְּשֵׁם
הַקְּדוּשׁ, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ צַרִיךְ לְהַזְהֵר שְׁלֹא
יִטְעֶה בְּשִׁמּוֹ הַקְּדוּשׁ וְלֹא יִשְׁקֵר בּוֹ. וּמִי
שְׁמַשְׁקֵר בְּמִלְדָּה הַעֲלִיזוֹן, לֹא מְכַנְיָסִים
אוֹתוֹ לְפַלְטָרִין שֶׁל הַמִּלְדָּה, וְיִשְׁמַד מִן
הָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתוּב כָּאֵן לֹא תַעֲשֶׂה
לָךְ פְּסָל וְכָל תְּמוּנָה, וְכְתוּב שָׁם (שמות לד)
פְּסָל לָךְ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים. כְּלוּמַר, לֹא

בְּרִיךְ הוּא (ס"א דְּבַר אַחַר לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְגו' דְּבַעֵי בַר נֶשׁ דְּלֹא לְשַׁקְרָא
 בְּשִׁמְיָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמֵאֵי אִיהוּ, דָּא בְּרִית אֶת קַיִמָא קַדִּישָׁא דְמֵאֵן דְּמִשְׁקַר
 בְּהֵאֵי בְרִית מִשְׁקַר בְּשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) דְּקִשְׂרָא קַדְמָאָה,
 דְּאֶתְקִשְׂרוּ יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּד אֶתְגַּזְרוּ.
 וְדָא הוּא קַיִמָא קַדְמָאָה דְּכֹלָא, לְמִיעָאֵל בְּבְרִית
 דְּאַבְרָהָם, דְּהוּא קִשְׂרָא דְשְׂכִינְתָא. וּבְעֵי בַר נֶשׁ,
 דְּלֹא לְשַׁקְרָא בְּהֵאֵי בְרִית, דְּמֵאֵן דְּמִשְׁקַר בְּהֵאֵי
 בְרִית, מִשְׁקַר בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מָאֵי שְׁקִרָא.
 הוּא, דְּלֹא יִיעוּל הֵאֵי בְרִית בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא. כְּמָה
 דְּאֶתְ אָמַר (מֵלָאכִי ב) וּבְעַל בַּת אֵל נִכְר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵהֶכָּא, (הוֹשַׁע ה) בֵּינֵי פְּגָדוֹ כִּי בָנִים
 זָרִים יִלְדוּ. מָאֵן דְּמִשְׁקַר בְּהֵאֵי בְרִית, מִשְׁקַר
 בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מִשּׁוּם דְּהֵאֵי בְרִית בְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אַחֲרָא, וּכְתִיב לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל וְכֹל
 תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְגו'.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

בְּבְרִית הַזֹּה, שְׁמֵי שְׁמִשְׁקַר בְּבְרִית הַזֹּה,
 מִשְׁקַר בְּקוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. מָה הַשְׁקֶר?
 הוּא שְׁלֵא יִכְנִים בְּרִית זוֹ לְרִשׁוּת אַחְרָה,
 כְּמֹ שְׁנֵאמַר וּבְעַל בַּת אֵל נִכְר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִכָּאֵן, (הוֹשַׁע ה) בְּה'
 פְּגָדוֹ כִּי בָנִים זָרִים יִלְדוּ – מִי שְׁמִשְׁקַר
 בְּבְרִית הַזֹּה, מִשְׁקַר בְּקוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 מִשּׁוּם שְׁבְרִית זוֹ אַחְוָה בְּקוּדֶשׁ בְּרוּךְ

שֶׁל הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא (דְּבַר אַחַר לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ
 פֶּסֶל וְגו' – שְׁצִרִיף הָאָדָם שְׁלֵא לְשַׁקֵּר בְּשִׁמּוֹ שֶׁל הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וּמֵהוּ זוֹ בְרִית אוֹת הַקִּיּוּם הַקּוּדוּשָׁה. שְׁמֵי שְׁמִשְׁקַר בְּבְרִית
 הַזֹּה, מִשְׁקַר בְּשִׁמּוֹ שֶׁל הַקּוּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא) שֶׁל הַקִּשְׂרָא
 הֶרְאֵשׁוֹן שְׁנִקְשְׂרוּ יִשְׂרָאֵל בְּקוּדֶשׁ בְּרוּךְ
 הוּא כְּשֶׁנִּמְלֹג, וְנֵהוּ הַקִּיּוּם הֶרְאֵשׁוֹן שֶׁל
 הַכֹּל – לְהַכְנִים בְּבְרִית אַבְרָהָם, שֶׁהוּא
 קִשְׂרָה הַשְׂכִּינָה. וְצִרִיף אָדָם שְׁלֵא לְשַׁקֵּר

לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבָדֵם. (שמות כ) ר' אֶלְעָזָר
 תָּוָה אָזִיל בְּאַרְחָא, וַחֲוָה ר' תִּיבָא עֲמִיָּה. אָמַר
 ר' תִּיבָא, כְּתִיב (דברים כא) וְרֵאִיתָ בַּשָּׂבִיָּה אִשֶּׁת יִפֹּת
 תֹּאֵר וְגו', מָאִי טַעְמָא. וְהָא כְּתִיב לֹא תִתְחַתֵּן בָּם.
 אָמַר לִיָּה, בְּעוֹד דְּבַר שׁוֹתִייהוּ קִיָּיִמי.

וְתָא חֲזִי, לִית לָךְ אַנְתּוּ בְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
 כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת בְּשִׁרְה בְּדַקָּא חֲזִי. דְּתַנִּינָן,
 אֲמַאי אֲסַמִּיךְ פְּרֻשְׁתָּא דָּא, לְבָן סוּרֵר וּמּוֹרָה. אֶלָּא
 בּוֹדָאי, מָאִן דְּנָסִיב הָאִי אֶתְתָּא, בְּן סוּרֵר וּמּוֹרָה
 יָרִית מִיָּנָה. מָאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּקָשָׁה לְמַעְבְּר
 זוֹהֲמָא מִיָּנָה, וְכָל שְׂכָן הָהִיא דְּאֶתְנָסִיבַת
 בְּקַדְמִיתָא, דְּדִינָא בְּדִינָא אֶתְדַבֵּק, וְאֶסְתְּאָבַת בָּהּ,
 וְקִשְׂיָא זוֹהֲמָא לְמַעְבְּר מִיָּנָה, וְתִינּוּ דְּאָמַר מִשָּׁה
 בְּנֵשִׁי מַדִּיָּן, (במדבר לא) וְכָל אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ לְמִשְׁפַּב
 זָכָר תְּרַגְוּ.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

וּבֵא רָאָה, אִין לָךְ אִשָּׁה בְּעַמִּים עוֹבְדֵי
 עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת בְּשִׁרְה פְּרָאוּי,
 שְׁשִׁנִּינוּ, לְמָה סַמָּךְ פְּרֻשָׁה זֹו לְבָן סוּרֵר
 וּמּוֹרָה? אֶלָּא בּוֹדָאי מִי שְׁנוּשָׂא אִשָּׁה זֹו,
 יוֹרֵשׁ מִיָּנָה בְּן סוּרֵר וּמּוֹרָה. מָה הַטַּעַם?
 מִשּׁוּם שְׁקָשָׁה לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ זְהֻמָּה, וְכָל
 שְׂכָן אוֹתָהּ שְׁנוּשָׂאָה בְּתַחֲלָה, שְׂדִיָּן בְּדִין
 נְדָבָק וְנִטְמָאת בָּהּ, וְקָשָׁה לְהַעֲבִיר

הוא, וכתוב לא תעשה לך פסל וכל
 תמונה אשר בשמים ממעל וגו'.
 לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבָדֵם. רַבִּי
 אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ בְּהַרְדָּף, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי
 תִּיבָא. אָמַר רַבִּי תִיבָא, כְּתוּב וְרֵאִיתָ
 בַּשָּׂבִיָּה אִשֶּׁת יִפֹּת תֹּאֵר. מָה הַטַּעַם,
 וְהָרִי כְּתוּב לֹא תִתְחַתֵּן בָּם? אָמַר לוֹ,
 בְּעוֹד שְׂכָן קְנִימוֹת בְּרִשׁוֹתָם.

זָכָאָה חוֹלְקִיהָ, דִּהְהוּא בַר נָשׁ דִּירִית אַחֲסִנְתָּא
 דָּא, וְנָטִיר לָהּ. דִּבְתַּהּ הוּא אַחֲסִנָּא קְדִישָׁא
 אַתְדַּבֵּק בַּר נָשׁ בְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כֹּל שְׁפָן אִי
 זָכִי בְּפִקוּדֵי אוֹרֵייתָא, דִּהָא פְּשִׁיט מְלָכָא יְמִינִיהָ
 לְקַבְּלִיהָ, וְאַתְדַּבֵּק בְּנוֹפָא קְדִישָׁא. וְעַל דָּא כְּתִיב
 בְּהוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הִדְבַּקִּים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם.
 וְכְתִיב (דְּבָרִים יד) בָּנִים אַתֶּם לִי. בָּנִים אַתֶּם מִמֶּשֶׁ.
 וְכְתִיב, (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. וְכְתִיב (ישעיה מט)
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם וְגו'. (שְׁמוֹת כ) ר' שְׁמַעוֹן פָּתַח, (מַלְכִים
 ב ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה אַעֲשֶׂה לָּךְ הַגִּידִי
 לִי מָה יֵשׁ לָךְ בְּבֵית. אָמַר לָהּ אֱלִישָׁע, כְּלוּם אֵית
 לָךְ עַל מַה דִּתְשָׂרִי בְרַכְתָּא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא,
 דִּתְנִינָן אֲסוּר לִיהָ לְבַר נָשׁ, לְבָרְכָא עַל פְּתוּרָא

לשון הקודש

(דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הִדְבַּקִּים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם,
 וְכְתוּב (שֵׁם יד) בָּנִים אַתֶּם לָהּ. בָּנִים אַתֶּם
 מִמֶּשֶׁ, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל,
 וְכְתוּב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ
 אֶתְפָּאֵר.

לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח,
 (מַלְכִים-ב ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה אַעֲשֶׂה
 לָךְ הַגִּידִי לִי מָה יֵשׁ לָךְ בְּבֵית. אָמַר לָהּ
 אֱלִישָׁע, כְּלוּם יֵשׁ לָךְ עַל מַה שְׁתְּשָׂרִי

מִמֶּנָּה הַזֹּהָמָה, וְהִינוּ מָה שְׁאָמַר מִשָּׁה
 בְּנִשְׁוֹת מְדִין, (בַּמְדַּבֵּר לֹא) וְכָל אִשָּׁה יִדְעַת
 אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר הִרְגוּ.
 אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שִׁוְרֵשׁ
 נִחְלָה זו וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ, שְׁבִאוֹתָהּ יִרְשָׁה
 קְדוּשָׁה גְדֻבָּה הָאָדָם בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 כֹּל שְׁפָן אִם זוֹכֵה לְמַצּוֹת הַתּוֹרָה, שְׁהָרִי
 פּוֹשֵׁט הַמְּלָךְ יְמִינוּ כְּנִגְדּוֹ וְנִדְבַק בְּגוֹף
 הַקְּדוּשָׁה. וְעַל זֶה כְּתוּב בְּהֵם בְּיִשְׂרָאֵל,